

Welke mogelijkheden hebben gemeenten voor asielopvang?

De wet 'gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvang voorzieningen' (de Spreidingswet) trad op 1 februari 2024 in werking. Met deze wet krijgen gemeenten een wettelijke taak om de in het verdeelbesluit opgenomen aantallen asielopvangplekken mogelijk te maken. Eind december zijn deze verdeelbesluiten bekend gemaakt. Vanaf 1 juli 2025 moeten de beoogde opvanglocaties klaar zijn voor gebruik. Vanwege de Spreidingswet worden er ook veel nieuwe opvanglocaties geopend. Gemeenten en COA werken hiervoor nauw samen.

Met de komst van de Spreidingswet is door aanpassing van de Wet COA en de Regeling verstrekkingen asielzoekers voor gemeenten de mogelijkheid ontstaan om onder volledig eigen verantwoordelijkheid een asielopvanglocatie te exploiteren. In dit overzicht staat meer informatie over de verschillende soorten opvang en de verdeling van taken en verantwoordelijkheden die daarbij horen:

- Reguliere asielopvang (COA)
- Tijdelijke gemeentelijke opvang (TGO)
- Duurzame gemeentelijke opvang (DGO)
- Volledige gemeentelijke exploitatie (VGE)

De laatste twee vormen van opvang zijn nog in ontwikkeling.

Reguliere asielopvang

Het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) biedt asielzoekers onderdak in een asielzoekerscentrum (azc). Een azc heeft meestal ruimte voor 300 tot ongeveer 1.500 personen. COA is eindverantwoordelijk voor deze reguliere asielopvang. Deze vorm van opvang is de meest bekende en betreft het overgrote deel van opvangcapaciteit in Nederland. Gemeenten maken hierover directe afspraken met het COA en leggen deze afspraken vast in een bestuursovereenkomst. Het COA is verantwoordelijk voor de bekostiging van deze opvang.

Kleinschalige opvang

Het COA exploiteert en bekostigt ook kleinschalige opvang. Er zijn drie typen kleinschalige opvang:

1. Reguliere kleinschalige opvanglocaties: dit zijn locaties van rond de 150 plekken (meer of minder kan ook), met een looptijd van bij voorkeur meer dan 5 jaar. Er zijn twee basisvarianten: een dependance van een azc in de buurt (maximaal 45 minuten met het OV) en als die er niet is of komt, een zelfstandige locatie. Bij een dependance gaan de bewoners voor begeleiding naar de hoofdlocatie. Bij een zelfstandige locatie zorgt het COA voor een ambulant begeleidingsteam.

Het COA verstrekt veel informatie over kleinschalige opvang: [COA - Kleinschalige opvang | www.coa.nl](https://www.coa.nl)

2. Amv-opvang: alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv) worden opgevangen in kleinschalige opvanglocaties. De jongeren worden intensief begeleid bij hun ontwikkeling naar volwassenheid. Dat betekent dat er 24 uur per dag en 7 dagen per week begeleiding aanwezig is. De leerplicht geldt net als bij Nederlandse kinderen ook voor hen. Amv-opvang is dus een andere opvangvorm dan reguliere kleinschalige opvang waar bewoners zelfstandig wonen.

3. Kleinschalige noodopvang: in de noodopvang worden asielzoekers opgevangen die net in Nederland zijn aangekomen. Vanuit de noodopvang verhuizen ze naar een azc. In kleinschalige noodopvang is altijd begeleiding aanwezig.

Tijdelijke gemeentelijke opvang (TGO, voorheen CNO – crisisnoodopvang)

Wanneer Nederland wordt geconfronteerd met een *acuut tekort aan opvangplekken* kunnen gemeenten door het Rijk worden gevraagd om tijdelijk crisisopvang te realiseren van één tot enkele weken. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om sporthallen waar mensen in afwachting van een plek in de reguliere opvang tijdelijk kunnen verblijven. Een deel van de door gemeenten opgezette CNO is op voorspraak van gemeenten na verloop van tijd omgezet naar tijdelijke gemeentelijke opvang (TGO). Dit zijn met name locaties die ook geschikt zijn bevonden voor noodopvang en waarvan gemeenten hebben aangegeven deze langere tijd te willen voortzetten, onder eindverantwoordelijkheid van het COA. Aanvullend is gemeenten ook gevraagd te zoeken naar nieuwe en snel te realiseren locaties die als TGO konden worden geëxploiteerd. Dit is dus een tijdelijke opvang die door gemeenten in samenwerking met het COA georganiseerd wordt.

Noodopvangvormen hebben vrijwel altijd een looptijd korter dan drie jaar. Door de tijdelijke aard is deze vorm van opvang vaak duurder. Het is dan ook altijd het streven om deze vorm van opvang te vervangen door meer duurzame opvangvormen. Gemeenten kunnen tot uiterlijk 1 juli 2025 in aanmerking komen voor TGO.

Meer informatie van het COA over deze vorm van opvang is te vinden op [COA - Noodopvang en tijdelijke gemeentelijke opvang | www.coa.nl](#) en in de [Handreiking Tijdelijke Spoedopvang | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

Duurzame Gemeentelijke Opvang (DGO)

Op dit moment wordt door het COA Duurzame Gemeentelijke Opvang (DGO) ontwikkeld. DGO heeft in tegenstelling tot TGO een duurzaam karakter. Dit houdt in dat deze vorm van opvang aan dezelfde duur en kwaliteitseisen moet voldoen als reguliere asielopvang. Deze vorm van opvang biedt gemeenten de mogelijkheid om onder verantwoordelijkheid van het COA taken op het gebied van bijvoorbeeld de dagelijkse begeleiding, dagbesteding en activering uit te voeren. Ook bij deze vorm heeft het COA de eindverantwoordelijkheid, maar worden taken aan het college van BenW gemandateerd.

De kaders voor de DGO zijn nog niet definitief vastgesteld. Er kan wel alvast gestart worden met een samenwerking conform de werkafspraken zoals die gelden bij de TGO. Uiterlijk 1 september 2025 presenteert COA de kaders van de DGO. Deze kaders moeten per 1 januari 2026 overal geïmplementeerd zijn. Er kan vanaf 1 januari 2026 dan ook niet meer gewerkt worden onder de oude afspraken van de TGO. Enkele uitzonderingen hierop zullen apart worden aangeschreven door het ministerie en het COA.

De financiering van DGO loopt via het COA. Voor deze vorm van opvang wordt per beschikbare plek een normbedrag van 78 euro zonder catering en 88 euro met catering gehanteerd. Dit

normbedrag geldt vanaf 1 juli 2025. Ten aanzien van terugvordering uit het BTW compensatiefonds gelden hiervoor dezelfde regels als bij de TGO.

Geïnteresseerde gemeenten kunnen zich melden bij het COA om te bespreken of en op welke wijze zij invulling kunnen geven aan deze vorm van asielopvang.

Volledige Gemeentelijke exploitatie (VGE)

Met de komst van de Spreidingswet is door aanpassing van de Wet COA en de Regeling voorzieningen asielzoekers voor gemeenten de mogelijkheid ontstaan om onder volledig eigen verantwoordelijkheid een asielopvanglocatie te exploiteren. Deze vorm van opvang is op korte termijn nog niet mogelijk.

De afgelopen periode is in samenwerking met het COA en de VNG gekeken naar de praktische uitwerking van VGE om gemeenten handvatten te bieden om deze opvangvorm uit te voeren. Er is onderzocht hoe gemeenten de inkoop van producten en diensten kunnen doen en hoe de toegang tot zorg kan worden georganiseerd. Voordat VGE echter in de praktijk kan worden gebracht, moeten enkele belangrijke onderdelen nog verder uitgewerkt worden. Voor het onderdeel 'toezicht en inspectie' is er een wettelijke grondslag nodig om deze te kunnen inregelen; deze wettelijke grondslag is er nu nog niet. Datzelfde geldt voor het veilig en privacy-rechterlijk delen van gegevens tussen de verschillende ketenpartners en gemeenten. Op korte termijn is deze vorm van opvang niet mogelijk. Heeft u toch interesse in deze vorm van opvang dan kunt u contact opnemen met spreidingswet@minjenv.nl

Bij Volledige Gemeentelijke Exploitatie blijft het COA plaatsingsbevoegd. Daarnaast maakt het COA met gemeenten een afspraak over de bekostiging van de taken waar de gemeente verantwoordelijk voor is. Het COA zal hiervoor de kosten van asielopvang direct uitkeren aan gemeenten. Hiervoor zal een maximaal normbedrag gehanteerd worden. De hoogte van dit normbedrag zal zodra deze vorm van opvang mogelijk is bekend worden gemaakt.

Tot slot

Een keuze maken voor opvang

Voor alle vormen van opvang geldt dat hiervoor altijd eerst een afspraak met het COA gemaakt moet worden. De afspraken die tussen gemeenten en het COA gemaakt worden, worden vastgelegd in een bestuursovereenkomst en een samenwerkingsovereenkomst.

Kwaliteitseisen

De Europese opvangrichtlijn en het kwaliteitskader gemeentelijke opvang borgen de kwaliteitsstandaard die (ten minste) moet worden geleverd bij alle hierboven beschreven opvangvormen. De Regeling verstrekking asielzoekers (RVA) en de Regeling eigen bijdrage asielzoekers (Reba) beschrijven de verstrekkingen waar een asielzoeker wettelijk recht op heeft en de inhoudingen die een asielzoeker verplicht is af te dragen.

Intrekking van de Spreidingswet

Het kabinet is voornemens de Spreidingswet in te trekken. Dit voornemen wordt eerst uitgewerkt in een wetsvoorstel, waarna zowel de Tweede als de Eerste Kamer moeten instemmen met het voorstel tot intrekking van de wet. Hoe dit er definitief uit komt te zien en

op welke termijn dit gaat plaatsvinden, is op dit moment nog niet duidelijk. Onzeker is ook of de gehele Spreidingswet wordt ingetrokken of alleen op onderdelen. Tot het moment van intrekking is de wet van kracht gedurende de dan lopende cyclus.

Voor meer informatie over de diverse vormen van opvang zie ook:

[Wegwijzer in de asielketen | VNG](#)
[COA - Asielopvangwijzer | www.coa.nl](#)